

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Cluster policies and networks: Outcomes of the Expert Group on Clusters

Summary

Klastrová politika a síť klastrů: Výstupy expertní skupiny pro klastry

European Cluster Collaboration Platform uspořádala dne 14. prosince 2022, mezi 08:30 a 09:45 hodiny, přednášku EU Cluster Talk, jejímž cílem bylo diskutovat o vývoji národních klastrových politik, rozdílech v Evropské unii, významu klastrových politik pro klastrové manažery a jejich realizace skrz klastrové síť.

Program přednášky:

Moderovala Jeniffer Baker

1. Úvodní slovo Evropské komise, **Peter Czaga**, politický úředník, DG GROW, Evropská komise
2. Novinky ECCP: Národní klastrové politiky v EU, **Jan-Philipp Kramer**, Prognos AG, člen týmu ECCP
3. Panelová diskuse: Výstupy expertní skupiny pro klastry: **Alberto Pezzi**, Senior Manager, ACCIÓ **Agata Wancio**, Deputy Director, Innovation and Industrial Policy Department, Ministry of Economic Development and Technology (Polsko), Antonio Novo, President, European Clusters Alliance, Bianca Muntean, Cluster Manager, Transilvania IT Cluster
4. Příležitosti financování

Klíčová sdělení:

- Expertní skupina pro klastry má dva hlavní výstupy – [doporučující zprávu o klastrových politikách](#) a [soubor nástrojů klastrové politiky EU](#) – manažeři klastrů jsou vyzváni, aby využívali tyto nástroje pro svou každodenní práci a pro dialog se svými vládami.
- Klastrové politiky jsou v EU široce rozšířené, ale mají národní a regionální specifika.
- Provádění klastrové politiky i výkonnost klastrů je třeba dále sledovat a hodnotit.
- Klíčové prvky politik klastrů týkající se ekologického a digitálního přechodu zůstaly zachovány a během krize se nezměnily. Zvýšení odolnosti získalo nový význam.
- Veřejné politiky by měly napomáhat rozvoji klastrů v průběhu času, nejen poskytovat podporu v prvních letech.

1. Úvodní slovo Evropské komise, Peter Czaga, politický úředník, DG GROW, Evropská komise

V úvodu této přednášky představil Peter Czaga klastrovou expertní skupinu. Řada členů DG GROW přímo podporuje manažery klastrů a členy klastrů. Zároveň, pracuje na vládních politikách na podporu rozvoje klastrů. **V expertní skupině pak členové porovnávají politiky klastrů a sdílejí osvědčené postupy, aby se od sebe navzájem učili.** Skupina funguje již čtyři roky a skládá se ze zástupců jednotlivých členských států a nezávislých odborníků s různým odborným zázemím. **Jejich výsledkem jsou dva hlavní výstupy:** [doporučující zpráva o klastrových politikách](#) a [soubor nástrojů klastrové politiky EU](#). Vyzývá účastníky, aby tyto nástroje využili pro svou vlastní práci.

2. Novinky ECCP: Národní klastrové politiky v EU, Jan-Philipp Kramer, Prognos AG, člen týmu ECCP

Jan-Philipp Kramer představuje [souhrnnou zprávu o klastrových politikách](#) a programech v Evropě a prioritních třetích zemích, kterou poskytla European Cluster Collaboration Platform. Tato zpráva přináší srovnávací přehled klastrových politik a krajin a význam klastrů a klastrových programů v evropském hospodářství. Jan-Philipp Kramer vysvětluje, že **specializované národní a regionální klastrové politiky jsou široce rozšířené**, zejména v členských státech EU, a liší se podle specifičnosti jednotlivých zemí a regionů. Jan-Philipp Kramer zdůrazňuje, že **existuje více než 1 000 klastrových organizací působících v celé EU**. Na politiky v oblasti klastrů dostávají podporu v celkové výši přibližně 6 miliard EUR.

Co se týče hlavních cílů politik zaměřených na klastry jsou nejčastějšími cíli **zvyšování viditelnosti klastrů, podpora excelence a profesionalizace klastrů, podpora konsolidace existujících klastrů, posílení sítě klastrů** (mezi klastry), a analýza klastrů a podpora tvorby politik. Podpora vytváření nových klastrů je většinou zahrnuta v širších průmyslových politikách.

Existují dva důležité mechanismy financování: **Národní plány obnovy a odolnosti**, ve kterých jsou klastry zmíněny 17 členskými státy, a **Partnerské dohody v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF)**.

Zaměřujíc se na současný stav, tým ECCP provedl hodnocení zralosti (maturity assessment). ECCP uvádí, že 14 členských států EU má více než deset let zkušeností s prováděním politik zaměřených na klastry. 81 % zemí EU poskytuje finanční a technickou podporu jako součást své národní politiky v oblasti klastrů. Avšak pouze 20 % zemí má politiky, které jsou monitorovány a byly hodnoceny buď ex-ante nebo jako průběžné či mezivýsledkové hodnocení.

Jan-Philipp Kramer zároveň zdůrazňuje, že klastrové organizace a přítomnost přirozených klastrů mají **pozitivní korelaci s klíčovými ukazateli regionální konkurenceschopnosti**, například HDP na obyvatele nebo zaměstnaností a digitálními kompetencemi. V budoucnosti je důležité pokračovat ve vzdělávání, například pomocí poskytnutých nástrojů, monitorovat výkon implementace politiky zaměřené na klastry a umožnit udržitelné obchodní modely pro klastrové organizace.

3. Panelová diskuse

Diskuze se zaměřuje na aktivity Expertní skupiny pro klastry a rozvoj politik zaměřených na klastry na národní a regionální úrovni.

Alberto Pezzi uvádí, že práce expertní skupiny má praktické a hmatatelné výsledky. Zpráva s doporučeními řeší nejdůležitější otázky týkající se zelené a digitální transformace a zvyšování odolnosti, přičemž ta poslední je zejména důležitá kvůli nedávným krizím. Dodává, že do budoucna je třeba pracovat na činnostech v oblasti předvídání. Převod zprávy do konkrétních projektů vyžaduje čas. Navíc Alberto Pezzi vysvětluje, že členové skupiny získali mnoho znalostí prostřednictvím mnoha schůzek během let. Tento potenciál se uvolňuje v práci členů skupiny.

Agata Wancio vysvětluje, že klíčové prvky politiky zaměřené na klastry zůstávají nezměněny, ale během krize byl upraven důraz. I když máme nové výzvy, kompetence vyvinuté v rámci klastrů zůstávají stejné. Jedním z hlavních cílů je vytvořit synergie mezi různými politikami, například v oblastech průmyslu, inovací a vzdělávání. Použití klastrů jako nástroje pro tyto různé politiky může zvýšit odolnost a zvýšit konkurenceschopnost.

Antonio Novo dodává, že pro něj byla práce expertní skupiny klíčovým krokem k zvýšení znalostí a porozumění přístupům klastrů a implementaci politik zaměřených na klastry, stejně jako výměně názorů během krize. Zpráva s doporučeními byla užitečná pro práci klastrových manažerů a Evropské aliance klastrů, protože jsou neustále v dialogu s veřejnými orgány. Pomáhá ospravedlnit pozice klastrů s oficiálními referencemi. Doporučuje účastníkům použít zprávu ve své práci. Dále, nástrojová sada politik nabízí možnost zkoumat různé přístupy, které mohou pomoci jak klastrovým manažerům, tak tvůrcům politik.

Bianca Muntean uvádí, že expertní skupina dala možnost spojit zkušenosti získané od malých a středních podniků s tvůrci politik. DG GROW úspěšně přispěla k tomu, aby klastry získaly významné místo na mapě. Pro ni je jedním z hlavních výsledků to, že nové programy, například Digital Europe, nebo nové struktury, jako jsou European Digital Innovation Hubs, zahrnují práci klastrů a staví na existujících strukturách a znalostech pro dosažení synergií. Ačkoli situace v různých regionech a zemích se liší, členové skupiny sdíleli cíl podporovat malé a střední podniky a vyvíjet podpůrné programy.

V souvislosti s politikami zaměřenými na klastry, Alberto Pezzi vysvětluje, že cílem je dosáhnout sady koordinovaných opatření. Při návrhu politiky zaměřené na klastry by měla vláda zvážit národní nebo regionální specifika a sociální aspekty. Dalšími prvky jsou cíle politiky zaměřené na klastry, například zvýšení konkurenceschopnosti firem, a důležité je, aby tato politika byla dynamická a pravidelně revidována, aby se přizpůsobila trhu. Klastry mohou sloužit jako nástroj k lepšímu porozumění výzvám a k dialogu o skutečných strategických otázkách firem. Agata Wancio souhlasí s tím, že společným prvkem je vytváření, monitorování a hodnocení politiky zaměřené na klastry v neustálém dialogu s prostředím klastrů. V Polsku je specifickou výzvou zlepšit sociální kapitál. Říká, že spolupráce prostřednictvím klastrů a budování důvěry může v tomto ohledu pomoci. Antonio Novo dodává, že klastry nejsou pouze nástrojem, ale skutečností, kterou společnosti potřebují, aby zůstaly zdravé. Alberto Pezzi potvrzuje, že existují různé významy slova "klastř", které zahrnují přirozený jev, iniciativu klastru a organizaci klastru. Mluví-li o klíčových ukazatelích výkonnosti (KPIs), říká Antonio Novo, že to je stále oblast, na které je třeba pracovat.

Bianca Muntean zdůrazňuje, že to, co dělá klastry úspěšnými, je spokojenost jejich členů. Klastrové organizace musí být zakotveny v regionální realitě a poskytovat specifické služby, které odpovídají potřebám firem. Například její klastř se zaměřuje především na podporu inovací. Kromě toho klastry na jedné straně představují firmy v dialogu s tvůrci politik a na druhé straně překládají politiky pro firmy, aby byly konkrétní a srozumitelné.

Pokud jde o zelenou transformaci, Agata Wancio hovoří o nových Zelených inovačních centrech, ve kterých mohou klastry hrát roli. Vláda bude pomáhat klastrům budovat kompetence, například v oblasti oběhu ekonomiky. Antonio Novo souhlasí s tím, že vlády by měly pomáhat klastrům získat potřebné znalosti o zelené transformaci, protože je relevantní pro všechny klastry bez ohledu na jejich sektor. Co se týče délky podpory klastrů, Antonio Novo je názoru, že mladé klastry by měly být podporovány při budování své

infrastruktury po dobu asi čtyř let. Obecně podpora růstu klastrů a pomáhání jim se rozvíjet v různých kapacitách by měla být neustálou aktivitou v průběhu času.

4. Příležitosti financování

Nina Hoppmann, členka ECCP týmu

Na závěr přednášky EU Clusters Talk se Nina Hoppmannová podělila o následující příklady národních klastrů financování:

1. Ve Španělsku je "**Program na podporu inovačních podnikatelských sdružení**" Ministerstva pro místní rozvoj průmyslu, obchodu a cestovního ruchu poskytuje podporu organizačním a koordinačním strukturám pro klastry, studie proveditelnosti a digitální transformaci s pravidelným rozpočtem 8 milionů EUR a mimořádným rozpočtem RRF (Fond obnovy a odolnosti) ve výši 50 milionů EUR.
2. V Polsku se operační program "**Evropské fondy pro moderní hospodářství**" zaměřuje na posílení lidských a infrastrukturních zdrojů, testování nových služeb, budování platforem a internacionalizaci. Výzvy budou vyhlášeny v roce 2023